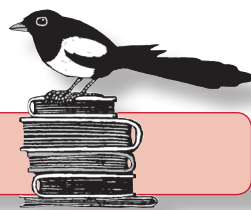

Nieuwe Uitgaven

De Greidhoeke

Het boek 'De Greidhoeke - Cultuurhistorie van een rijk weidevogelgebied' is geen vogelboek, maar het gaat wel over een gebied dat bijzonder en weidevogelrijk is. Het boek

bevat ook een deel met informatie over de weidevogels in het gebied.

De Greidhoeke is een uitgestrekt weidegebied dat ligt tussen Franeker, Leeuwarden, Bolsward en Sneek. Hoewel ook hier de weidevogels het moeilijk hebben, wordt er – met name in de reservaten van Natuurmo-

numenten, maar ook door 'weidevogelboeren elders in het gebied – heel veel gedaan om het beheer goed af te stemmen op de behoefte van weidevogels.

Het grootste deel van het boek gaat over de cultuurhistorie van het gebied, waarbij ook uitgebreid de ontstaansgeschiedenis van het landschap aan de orde komt en de invloed van de mens op het landschap. Het gebied wordt al heel lang bewoond. Ver voor het begin van de jaartelling vestigden zich de eerste mensen hier al. Aanvankelijk leefden ze uitsluitend op wierden, maar later, nadat dijken konden worden aangelegd, ook elders. Het gebied heeft in de loop der eeuwen enorme veranderingen ondergaan. Zo'n 1500 jaar voor Christus was hier nog een getijdengebied waar de zee vrij spel had. Later, rond het jaar 100, was het droger en was het onderdeel van de kweldergebieden, maar na de negende eeuw lag het gebied aan de kust van de voormalige Middellzee. Eeuwenlang heeft de mens er een taaie strijd tegen het water moeten voeren. Dat kwam primair neer op beveiligen tegen overstromingen, maar om te overleven moesten de bewoners – met name de boeren – het water ook naar hun hand zetten. Bijvoorbeeld door het graven van sloten en greppels om het land geschikt te maken voor productie. Dit

alles heeft ertoe geleid dat er nu een reliëfrijk open en vruchtbaar landschap is ontstaan. Met name in de drie reservaatgebieden, met een hoog waterpeil en hun kruidenrijke graslanden, zijn nog volop kansen voor weidevogels. In het boek wordt uitvoerig en op heldere manier beschreven hoe de ontwikkelingen in deze streek zijn geweest in de loop der tijden. Dat geeft ook inzicht voor hen die willen weten wat er nodig is om weidevogels ook in de toekomst nog ruimte en goede broedgelegenheid te kunnen bieden. Het bevat ook enkele hoofdstukken waarin de weidevogels en de goede weidevogelgebieden besproken worden. Het geheel is zeer informatief, prettig leesbaar geschreven en overzichtelijk ingedeeld. Ik kan u dit interessante boek van harte aanbevelen!

RAK

Wiersma, J. (2017): De Greidhoeke – Cultuurhistorie van een rijk weidevogelgebied. 15 x 22,5 cm. 176 bladzijden. Genaaid, gebonden. ISBN: 978-90-5345-530-2. Uitgeverij Matrijs, Utrecht. Prijs: €17,95.

De kievit

In 'De kievit' – onderdeel van de serie vogelmonografieën van Atlas Contact – staat een iconische Nederlandse vogel centraal. In het Fries is het boek uitgebracht als 'De Ljip'. Friesland heeft een naam hoog te houden als de weidevogelprovincie van Nederland. Onder het hoofdstuk 'landschap' wordt geschreven over vier belangrijke componenten die daarop invloed hebben: de overheid, de

opschaling van het landschap, fosfaat en de watersituatie. Het eigenlijke leefgebied van de Kievit komt in beeld in het centrale deel van het boek, dat iets meer dan vijftig onderwerpen bevat. De lezer krijgt een goed beeld van de ecologie van de soort en van wat er zich aan ontwikke-

lingen rondom hem afspelen. Natuurlijk komt de broedbiologie aan de orde. Ook onder meer een overzicht met de aantallen broedparen in andere Europese landen, met minima en maxima rond 1990 en 2010. Veelzeggend is, dat de achteruitgang voor Nederland in die periode bijna twintig procent bedroeg. In veel West-Europese landen was trouwens sprake van een afname in die periode. Opmerkelijk is de toename in Polen, de Baltische staten, Finland, Oekraïne en Roemenië.

De auteur vraagt zich af of de agrarische ontwikkelingen daar toen gunstig waren voor de soort. Interessante items in dit deel zijn onder meer: kleptoparasitisme, grijze en rode wormen als voedsel en de overgang van gras naar maïssteelt. Voor Friesland wordt geschat dat zestig procent van het aantal broedparen zich vestigt in percelen met maïs. Terwijl elders in ons land een verbod geldt voor zoeken naar kievitseieren, is dit in bovengenoemde provincie nog steeds toegestaan. De vondst van het eerste kievitseizoen was vroeger landelijk nieuws. De gemiddelde landelijke eerste-eidatum in 1900-2004 lag rond 15 maart.

De rol van predatie, met name die van de Vos, blijft de gemoederen bezighouden. Gesteld wordt dat dit een hoofdpijndossier is voor terreinbeherende organisaties.

Bescherming wordt ook in een afzonderlijk hoofdstuk nog een keer aan de orde gesteld. De rol die nationale en internationale organisaties daarbij spelen, wordt toegelicht. Legselgerichte weidevogelbescherming heeft daarbij een hoge prioriteit. De Bond van Friese Vogelwachten heeft met bijna de helft van de negenduizend (!) vrijwilligers een vooraanstaande positie.

Verarming, veroorzaakt door maïsbouw en nieuwe bedreigingen, zoals die van neonicotinoïden, komen in het boek eveneens aan de orde.

In het boek is ook een uitgebreide literatuurlijst, met maar liefst 215 bronnen en 23 geraadpleegde websites, opgenomen.

DAJ

Roodbergen, S. (2018): De Kievit. 14,5 x 21,5 cm. ISBN 978 90 450 34607. Paperback/softback. Atlas Contact, Amsterdam. Prijs € 21,99. Ook als e-book verkrijgbaar.

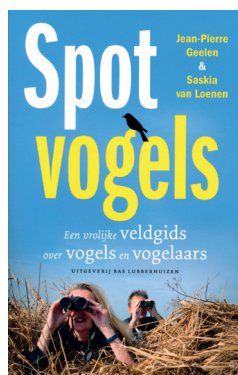
Spotvogels

Nee, het boek 'Spotvogels' is géén monografie over dat luidruchtig schetterende zomervogeltje *Hippolais icterina*. Het is zelfs geen vogelboek. Dit boek is vooral een boek

over vogelaars. Mensen die 'vogels spotten', zoals men dat tegenwoordig noemt. Mensen met interesse of zelfs een passie voor vogels, die zijn er heel veel en ze zijn heel divers.

Dit boek is voor een groot deel gericht op mensen die zijn aangestoken door een soort 'vogelvirus' en die voortdurend koortsachtig bezig zijn steeds maar weer nieuwe en nog fascinerender waarnemingen te kunnen doen dan de vorige keer. De auteurs – Jean-Pierre Geelen en Saskia van Loenen – zijn zelf ook bevlogen vogelaars. In dit boek maken zij

ons deelgenoot van wat hen drijft en stimuleert om steeds maar weer de vogelwereld te bewonderen. Beurtelings schrijven zij over hun belevenissen in het veld. Wat zij zagen en wat zij daarbij hebben ervaren. Hun emoties en hun verwondering bij het zien van vogels. Je leest hoe de één gelukkig wordt bij

het ontdekken van zomaar een groepje rondzwervende Koolmezen terwijl een ander pas echt enthousiast kan worden bij een ontmoeting met zo'n zeldzaamheid als de befaamde 'Noord-Hollandse' Roodkeelnachtegaal, die niet in de natuur maar in een saaie woonwijk verbleef en achteraf bij sommigen een melancholisch gevoel veroorzaakte.

De auteurs zijn beiden journalist en je kunt het hun dan ook niet kwalijk nemen dat zij bij het 'twitchen' niet altijd de focus op de vogels kunnen houden, maar ook het – vaak opmerkelijke, soms vermakelijke – gedrag van andere vogelaars observeren. Vogels zijn overal, maar op een of andere manier zijn er toch vaak van die plekken waar vogelaars elkaar tegenkomen. Soms een enkeling, soms massaal. Geregeld of af en toe. Vaak is dat bij een vogelkijkhut of op een coördinatenpunt waar een zeldzame dwaalgast is gemeld. Dan is er altijd wel wat te observeren. Aan de vogels, maar ook aan de mensen.

Het boek is gebaseerd op een serie columns die in 'Vogels' verschenen is of bijdragen die voorgelezen zijn in het radioprogramma 'Vroege Vogels'. In dit boek bestoken zij elkaar in een serie 'brieven', die hun passie

voor vogels en voor vogelaars tonen. Ze doen dat met humor en zelfspot. Het boek bevat een reeks humoristische tekeningen van de hand van Peter van Straaten (†) over vogelen en vogelaars.

RAK

Geelen, J.-P. & S. van Loenen (2018): Spotvogels – Een vrolijke veldgids over vogels en vogelaars. 24 x 13 cm. 144 bladzijden. Paperback. Tekeningen van Peter van Straaten. Foto's in kleur. ISBN 978 059 375 093. Uitgeverij Bas Lubberhuizen. Prijs: €14,99.

De genialiteit van vogels

Laat ik maar eerlijk bekennen dat boektitels zoals 'De genialiteit van vogels' – waarin kwalificaties of eigenschappen als 'genialiteit', die doorgaans betrokken worden op mensen, maar nu ook in verband gebracht worden met andere levende wezens – mij doorgaans een beetje afschrikken. Dat ik zo reageer op dergelijk taalgebruik is een beetje een persoonlijke tik van mij en, zoals ik al enkele malen ervaren heb, is het ook onterecht. Een

aantal jaren terug dacht ik bijvoorbeeld dat het boek 'De wijsheid van vogels' vast wel een wat 'zweverig' boek zou zijn, totdat ik het daadwerkelijk eens goed bekeken had en nadat het tot mij was doorgedrongen dat de auteur van dat boek (Tim Birkhead) een zeer gewaardeerd hoogleraar is, die zijn sporen op het gebied van de ornithologie al lang verdiend had.

Ook in het geval van 'De genialiteit van vogels' is mijn vooroordeel geheel onterecht gebleken. Dit is een zeer interessant en informatief boek en als je dit boek leest dan kan je het alleen maar beamen: vogels zijn geniaal! De eerste hoofdstukken gaan vooral over het vogelbrein. Daarin wordt duidelijk gemaakt dat het vogelbrein tot indrukwekkende prestaties in staat is en soms vergeleken kan worden met het menselijke brein, ondanks de veel kleinere omvang van het vogelbrein. Uiteraard kunnen vogels zich net als wij ruimtelijk oriënteren en hebben zij een vorm van geheugen. Ook de geluiden die vogels voortbren-

gen, zijn niet vast en voorgeprogrammeerd zoals de nummers op een grammofoonplaat en vogels zijn zelfs in staat gericht te communiceren. Zo kunnen Amerikaanse Matkoppen (Chickadees) bijvoorbeeld soortgenoten waarschuwen dat er zich een roofvogel hoog in de top van een boom bevindt, of voor een Schreeuwuil, die laag op een tak van een struik zit. Zelfs kunnen zij een indicatie geven of het om een grote of kleine predator gaat. In de volgende hoofdstukken gaat het om vogels die in staat zijn technische hoogstandjes uit te voeren, het ethisch talent (bij de nestbouw van sommige soorten bijvoorbeeld), ruimtelijke oriëntatie en het aanpassingsvermogen. De auteur – Jennifer Ackerman – is al meer dan dertig jaar werkzaam als wetenschapsjournalist. Geen wonder dus dat zij uitstekend in staat was ook dit boeiende onderwerp op een prettig leesbare manier te beschrijven.

RAK

Ackerman, J. (2017): De genialiteit van vogels. 21,5 x 13,5 cm. 383 bladzijden. Paperback. ISBN 978 90 446 3255 2. Uitgeverij Prometheus, Amsterdam. Prijs: €24,99.

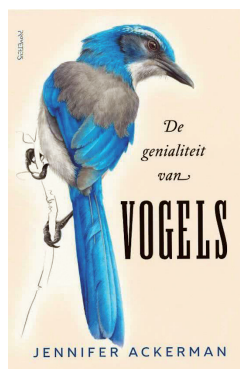
De magie van uilen

De bewering dat het boek 'De magie van uilen' over uilen gaat is natuurlijk een 'open deur'. De titel is veelzeggend genoeg, maar dit is toch niet uitsluitend een vogelkundige uitgave. De schrijfster, Miriam Darlington, vertelt in dit boek eigenlijk twee verhalen.

De ene verhaallijn behandelt de uilen van

Europa. Het andere verhaal dat zich in dit boek ontploft, gaat voornamelijk over de band met haar zoon, die veel aandacht nodig heeft, zeker als hij ook nog ziek wordt. Darlington ziet op een bepaald moment hoe haar (autistische) zoon bij een demonstratie met een Laplanduil door

dat dier gefascineerd raakt. Hij wil zelf ook een uil hebben en verzorgen. Voor de auteur wordt dit het startpunt om zich ook in uilen te gaan verdiepen. Aanvankelijk is haar doel samen met haar zoon op stap te gaan om

meer te weten te komen over de zes Britse uilen, maar gaandeweg raakt zij zo geboeid dat zij haar queeste steeds verder uitbreidt, om uiteindelijk meer te weten te komen over de dertien soorten uilen in Europa. Zij maakt talloze reizen om uilen te kunnen zien en zoekt informatie uit allerlei bronnen. Ze bouwt talloze contacten op met mensen die uilen beschermen, en terreinbeheerders, maar ook met asielhouders en mensen die uilen fokken. In de loop van de tijd blijkt haar zoon een ziekte te hebben en dan gaat een deel van het boek ook over haar zorg voor haar zoon. Darlington zet de zoektocht dan zonder hem voort om hem betoverende verhalen te kunnen vertellen over het leven van uilen, inclusief de mythen die daarover bestaan. Op een heel persoonlijke wijze beschrijft

Darlington wat haar ertoe drijft steeds meer over uilen te weten te komen en vooral hoe zij de ontmoetingen met uilen in het veld (en soms ook in gevangenschap) ervaart. Daarnaast bevat het boek een indrukwekkende hoeveelheid biologische en ecologische gegevens over uilen. Darlington heeft zich duidelijk geheel vastgebeten in het onderwerp en zij weet zo op een boeiende wijze een enorme hoeveelheid feiten te behandelen. Een bijzonder boek!

RAK

Darlington, M. (2018): De magie van uilen. 21,5 x 13,5 cm. 335 bladzijden. Paperback. ISBN 978 90 446 3751 9. Uitgeverij Prometheus, Amsterdam. Prijs: €21,99.